

Magyar OpenOffice.org

Németh László

Kivonat

A Sun Microsystems, Novell, Red Hat Linux és az OpenOffice.org közösség fejlesztése, az OpenOffice.org 2.0 irodai programcsomag az OpenDocument formátumon kívül nem tartalmaz forradalmi újításokat, egyszerűen csak elég jó lett ahhoz, hogy vállalati és intézményi körben, Windows platformon is kiváltható legyen vele az MS Office. Az OpenOffice.org kompatibilitása, nyílt, szabványos, korszerű XML-alapú OpenDocument formátuma és platformfüggetlensége révén ha akarunk, megszabadulhatunk az MS Office zárt és nem publikus dokumentumformátumának, platformfüggőségének költséges csapdájából.

Tartalomjegyzék

1. OpenOffice.org	114
1.1. OpenOffice.org 2.0	114
2. Mi a baj a monopóliummal?	116
3. Magyar vonatkozások	117
4. Kitekintés	117
5. Összefoglalás	117

1. OpenOffice.org

Az OpenOffice.org irodai programcsomag ([1]) a Microsoft Office ingyenes alternatívájaként ismert nálunk is, köszönhetően az FSF.hu alapítványnak ([2]), és az alapítvány munkájába bekapcsolódó önkénteseknek, támogató szervezeteknek és vállalatoknak. Az alapítvány által szervezett honosítási hétvégék, a magyar OpenOffice.org natív nyelvi projekt létrehozása és karbantartása ([3]) és a honosított változatok kiadása alapozta meg az OpenOffice.org hazai sikerét.

Az OpenOffice.org kódbázisára épül számos egyéb kereskedelmi irodai programcsomag is, mint a Sun StarOffice vagy az EuroOffice (korábban MagyarOffice), illetve része az IBM Workplace programcsomagjának is. (A Sun Microsystems mintegy 80 főállású fejlesztőt, nagyrészt a hamburgi StarDivision cég munkatársait alkalmazza. A nyílt forráskód felkarolásával, és a Ximian cég felvásárlásával a Novell 8 főállású OpenOffice.org fejlesztőt foglalkoztat, míg a Red Hat Linux egyet. Ehhez ad még az OpenOffice.org közösség 4-5 aktív alaprojekt-fejlesztőt [4].)

Az OpenOffice.org jelentősége azonban túlmutat az alternatíva és a kódbázis szerepen: a platformfüggetlenségnek, a nyílt szabványok támogatásának, a nyílt forráskódnak és fejlesztési modellnek, továbbá a natív nyelvi projektek támogatásának köszönhetően jóval szélesebb közönséget céloz meg, mint az egyes kereskedelmi programváltozatok [5].

Az alaprojekteken kívül az OpenOffice.org-nak további 60 natív nyelvi projektje van, pár ezer közreműködővel. További negyven natív nyelvi projekt létrejöttére számít a közösség egy éven belül. Kb. 250 nyelv létezik a világban, amelyet legalább egymillióan beszélnek [6]. Rövid időn belül ezek a nyelvi közösségek találkozni fognak az OpenOffice.org-gal, és újabb natív nyelvi projekteket indítanak. (Persze az egymillió nem merev határ. Több európai kis nyelv is rendelkezik már külön OpenOffice.org nyelvi projekttel, mint a baszk [7], ír [8] és a walesi [9]).

A hibabejelentő rendszer és a levelezőlisták használatával, valamint a natív nyelvi projektek működtetésével az OpenOffice.org közösség (a nyelvi közösségek együttese) elképesztő mértékben járul hozzá az OpenOffice.org fejlesztéséhez és sikeréhez. Fontos kihangsúlyozni, hogy sok közösségi fejlesztőnek nem csupán a jövőt képviselő nyílt technológia és nyílt forráskód a vonzó, hanem (éppen a közvetlen veszély miatt) alapvető célnak tekintik, hogy a technológiai fejlődést kísérő változások ne veszélyeztessék az anyanyelvi kultúrát és a társadalmi egységet ([10]).

1.1. OpenOffice.org 2.0

Az új OpenOffice.org változatban minden fontosabb MS Office képesség megtalálható már [11]. Az OpenOffice.org csak úgy versenyezhet az MS Office-szal, ha ehhez megszokott felület is társul. Ezért az OpenOffice.org 2.0 eszköztárak és menük felépítése is az MS Office-t követi. Nemcsak a tartalom, hanem a megjelenés is megújult: az OpenOffice.org felülete átveszi Linux és Windows alatt is az ablakozó felület beállításait, a színeket, gombokat és egyéb menüelemeket. Az ikonok és a menük is megszépültek, kezelésük jelentősen leegyszerűsödött.

A Calc táblázatkezelő már 65 536 sort kezel táblázatonként, és az Excelével összemérhető kimutatáskészítővel rendelkezik.

Az OpenOffice.org Impress alapjaiban és felületében is megváltozott, hogy az MS PowerPointot ismerő felhasználók zökkenőmentesen térjenek át a használatára.

Az OpenOffice.org megnyitja a jelszóval védett MS Office állományokat (kivéve az XP-ben bevezetett, nem alapértelmezett új titkosításúakat) és képes a digitális aláírások kezelésére is.

A kompatibilitási tesztek alapján az OpenOffice.org kiemelkedően jól alakítja oda és vissza a zárt formátumú MS Office állományokat a nyílt OpenDocument formátumra. A kompatibilitás nem 100%-os, ami a zárt formátum és a Microsoft stratégiai törekvései miatt nem is remélhető a közeljövőben, de megközelíti azt. Az Excel–Calc háromdimenziós diagramok megjelenítésbeli különbségein kívül a magyar tesztlők pár kisebb és könnyen javítható formázási különbséget találtak csak az OpenOffice.org MS Office kompatibilitásának vizsgálata során [12].

Az MS Office felhasználók is jó hasznát vehetik az OpenOffice.org 2.0 kiváló PDF exportálási képességeinek. Szemben az MS Word DOC formátummal, a PDF (Portable Document Format) formátum platformfüggetlen és nyílt szabvány, széles körben támogatott (tökéletes minőségben nyomtatható az ingyenes Acrobat Reader program segítségével), így különösen alkalmas a Világhálón való publikálásra. Az Impress bemutatókészítő hasonló célokat szolgáló, vonzó képessége, hogy támogatja a világhálón általánosan elterjedt Macromedia Flash animációs formátumot.

Új az OpenOffice.org adatbázis-kezelő alkalmazása. Az OpenOffice Base valódi relációs adatbázis-kezelő, amivel adatbázisokat tervezhetünk, űrlapokat, lekérdezéseket és jelentéseket készíthetünk az MS Accesshez hasonló egyszerű felületen, sőt hozzáférhetünk MS Access, MySQL, illetve a szabványos csatolóknak köszönhetően minden egyéb modern relációs adatbázis-kezelő adatbázisaihoz.

Elmondható, hogy egyedül a vállalati környezetben gyakran használt makrók (Office-ban írt programok) átalakítása ütközik komolyabb nehézségbe. Ehhez a feladathoz a StarOffice migrációs eszközei adnak segítséget (sajnos az így átalakított makrók nem futtathatók az OpenOffice.org-gal, ehhez szükség van az OpenOffice.org-hoz külön megvásárolható migrációs komponensre [13]).

Az OpenOffice.org 2.0 azonban számos egyedülálló tulajdonsággal rendelkezik:

- OpenDocument formátum (jól dokumentált, XML-alapú, rendkívül könnyen kezelhető és platformfüggetlen nyílt szabvány), ami forradalmasítani fogja a vállalati és egyéb dokumentumok kezelését [14].
- Professzionális stílus- és mesterdokumentum-kezelés a nagy méretű, strukturált dokumentumok készítéséhez.
- Az OpenDocument és a PDF mellett sok egyéb nyílt szabványt támogat. A legújabb ezek között a webes űrlapok kezelését rendkívüli módon leegyszerűsítő XForms szabvány. Az OpenOffice.org-ban megtervezett XForms űrlapok a hamarosan megjelenő Firefox böngészővel is kezelhetők lesznek.
- A StarBasic makrók mellett UNO komponensmodell és programfejlesztői környezet, olyan nyelvek támogatásával, mint C++, Java, Python, Javascript. (Az UNO komponensek most már az OpenOffice.org nélkül is futtathatók az URE futtató környezetben.)
- Kiemelkedő magyar nyelvi támogatás a helyesírás-ellenőrzés és az elválasztás terén.

Mind a nyílt szabványok, mind a nyílt forráskód [15] azt jelenti, hogy a saját kezünkbe tudjuk venni a dolgokat, vagyis technológiailag, gazdaságilag is megőrizhetjük

a függetlenségünket, ami már rövid távon is a legkifizetődőbb lehet. Nem véletlen, hogy a kiterjedt sikeres vállalati felhasználáson felbuzdulva az Európai Unió több nyílt forráskóddal kapcsolatos kutatást is finanszíroz ([16, 17]).

Egy példa az OpenOffice.org nyílt formátumának előnyeire: a Luther Kiadó professzionális szerkesztői munkakörnyezetet valósított meg az OpenOffice.org-nak, és az általa támogatott nyílt szabványoknak köszönhetően [18]. Az *Oo*-ban szerkesztett, jelelt és ellenőrzött szöveget az OpenOffice.org XML-alapú, nyílt formátumán keresztül minden nehézség nélkül lehetett a szedőprogramhoz illeszteni, lehetővé téve, hogy az emberi és számítógépes erőforrásokkal a lehető leghatékonyabban gazdálkodjanak.

Az OpenDocument képes megreformálni a nagyvállalati dokumentumkezelést is, nem véletlen, hogy hamarosan nem csak OASIS, hanem ISO szabvány is lesz [19].

Vannak vezetők, akik nem az informatikában szokásos pár évben gondolkodnak előre. A közelmúltban kapott nagy nyilvánosságot, hogy Massachusetts állam az OpenDocument mellett döntött, hivatkozva arra, hogy nem tíz, hanem 100 év szolgáltatásban gondolkodnak, amihez egyáltalán nem megfelelő alap egy zárt formátum [20].

2. Mi a baj a monopóliummal?

Gyakran hangoztatott és nem is cáfolható érv az OpenOffice.org ellen, hogy nem pont olyan, mint az MS Office. A Microsoft monopóliumának „köszönhető” érvelés másik fele, hogy „pedig mindenki az MS Office-t használja”, nem állja meg a helyét. Kétségtelen, hogy kis hírveréssel jár, ha a Fővárosi Bíróság 1500 személyi számítógépen áll át az OpenOffice.org használatára [21], vagy hogy havonta háromezer példányban töltik le a <http://hu.openoffice.org/> oldalról a magyar OpenOffice.org-ot [22]. De a legfőbb oka annak, hogy sokan elhiszik, és természetesnek veszik a 100%-os monopóliumot, hogy szűkebb környezetükben valóban 100%-os a monopólium.¹

A Microsoft a hatalmas részesedését (már 30%-tól erőfölénnyről beszél a versenyjog) kihasználva más területeken is monopolhelyzetre tör a versenytársak bizonyítottan jogsértő kiszorításával. Emiatt tavaly félmilliárd eurós büntetéssel sújtotta a Microsoftot az uniós versenyhatóság. Mario Monti versenyügyi biztos szerint az ilyen méretű erőfölénnyel rendelkező vállalatoknak különösen nagy a felelőssége abban, hogy ne akadályozzák a piaci versenyt, az innovációt és ne rövidítsék meg a fogyasztókat [23].

A tekintélyes méretű büntetés szoros összefüggésben van azzal, amit a Microsoft kipattant belső tanulmányaiból már ismerünk: a Microsoft stratégiájának része a termékcsapdát fenntartó nem kompatibilis szabványok és alkalmazások kieroszakolása, valamint a vásárlók megfélemlítése és bizonytalanságban tartása [24]².

A zárt és nem kompatibilis szabványok (sokszor nyílt szabványok *kibővítésével*, gyakorlatilag elrontásával létrehozva) a fejlődés és a piaci verseny kerékkötői. A versenytársak kiszorításának egyenes következménye, hogy az árak az egekbe szöknek, míg az érdemi fejlesztést, vagy akár a szoftverhibák javítását sem kényszeríti ki többé a piac (mivel nincs).

¹Pontosabb adat, hogy az operációs rendszerek esetében kliensoldalon kb. 95%-os, szerveroldalon kb. 75%-os monopóliummal rendelkezik a Microsoft Magyarországon.

²Az úgynevezett „félelem, elbizonytalanodás és kétség” (Fear, Uncertainty and Doubt, röviden FUD) kampány célja, hogy megzavarja a fogyasztókat a versenytárs termékével kapcsolatban. Pár példa a tipikus FUD hírre: A Linux nincs ingyen, mert mindent meg kell hozzá venni. A nyílt forráskódú rendszerek használata drágább, mint a zárt kereskedelmi megoldásoké. A Linux és a nyílt forráskód nem érdemei miatt terjed, hanem mert divatos. Más szereplőkkel ugyanez: a döntéshozók azért a Microsoftot támogatják, mert 10% jutalékot kapnak a zsebükbe. Szomorú, de mindig akad, aki az ilyen rémhíreknek hitelt ad.

Sejthető, hogy a büntetésnél jóval nagyobb kárt okozott az Uniónak a Microsoft monopóliuma. A magyarországi helyzetet jól példázza, hogy idén az informatikai tárca három vagy négy évre szóló Microsoft School vagy Campus (összefoglaló magyar nevén Tisztaszoftver) licencet vásárolt hét- vagy ötmilliárd forintért (a sok vagy a kérdésben azért szerepel, mert még az ezzel foglalkozó politikusok sem látnak tisztán [25]). Megnyugtató módon a sajtónyilatkozatban [26] az összeg helyett a technológiasemlegesség és nyílt forráskód melletti elkötelezettségét hangsúlyozta a minisztérium, így Massachusetts, München, Bécs, Párizs, stb. példáját követve joggal számíthatunk arra, hogy a nyílt szabványok és a nyílt forráskód negatív diszkriminációja megszűnik a közeljövőben.

3. Magyar vonatkozások

A Microsoft monopolhelyzetének következményét jól példázza, hogy a magyar nyelv támogatása semmit sem javult az MS Office-ban az utóbbi 10 évet tekintve. Az MS Office és a hozzá kapcsolódó Helyes-e? helyesírás-ellenőrző platformfüggősége, zártsága és hibái vezettek a magyar Hunspell [27] fejlesztéshez. A Hunspell megoldja a MS Office helyesírás-ellenőrzőjének hibáit: szótára átfogóbb, folyamatosan frissített; kezeli a magyar nyelvhez sem nélkülözhető Unicode karakterkódolást; a magyar nyelvtan és helyesírás kezelésében, valamint a javaslattevésben pontosabb.

A Hunspell 2005 szeptemberében hivatalosan is bekerült az OpenOffice.org forráskódjába, azzal a céllal, hogy az OpenOffice.org alapértelmezett helyesírás-ellenőrzője legyen, a magyaron kívül közel száz nyelvet támogatva. Mindez azt is jelenti, hogy nincs szükség a továbbiakban a forráskód *foltoztatására*: ezentúl az OpenOffice.org a legteljesebb magyar nyelvi támogatással fog rendelkezni hivatalosan is, és a továbbiakban kiemelt célpontjává válik a nyílt forráskódú magyar nyelvtechnológiai fejlesztéseknek.

4. Kitekintés

Az OpenOffice.org 3.0 fejlesztése már elkezdődött. Számos újdonsággal, például fejlett csoportmunka-eszközökkel fog szolgálni a tervek és kész specifikációk szerint. Folyamatos közti kiadások is megjelennek, mint az OpenOffice.org 2.0.1 2005. novemberében és az OpenOffice.org 2.0.2 2005. februárjában.

Aki kedvet érez ahhoz, hogy az OpenOffice.org használaton felül még mással is hozzájáruljon a nyílt szabványok és a nyílt forráskód sikeréhez, csatlakozhat az OpenOffice.org közösséghez [28].

5. Összefoglalás

Az OpenOffice.org 2.0 sokak számára bizonyul a legjobb választásnak, mivel költséghatékonysága (kereskedelmi minőség nyílt szabványok támogatásával, ingyen) verhetetlen.

Használatával a vállalatok (sőt, államok) akár tizedére faraghatják le az MS Office 12-re való áttérés költségeit [29], és ha végül nem is az OpenOffice, vagy annak

valamelyik kedvező árú kereskedelmi változata mellett döntenek, kaphatnak egy lényegesen jobb ajánlatot a Microsofttól is [30], ami azt jelzi, hogy a piac feléledőben van.

Hivatkozások

- [1] OpenOffice.org: <http://www.openoffice.org/>
- [2] FSF.hu Alapítvány: <http://www.fsf.hu/>
- [3] Magyar OpenOffice.org: <http://hu.openoffice.org/>
- [4] Jono Bacon: Opening the potential of OpenOffice.org:
<http://www.oreillynet.com/pub/wlg/7834>
- [5] Miguel de Icaza, The Global Importance of OpenOffice.org:
<http://marketing.openoffice.org/conference/pdf.gif>
- [6] Wikipedia: List of languages by number of native speakers.
http://www.wikipedia.org/wiki/list_of_languages_by_total_speakers
- [7] OpenOffice.org Euskaraz proiektura: <http://eu.openoffice.org>
- [8] OpenOffice.org Irish Native Project (Gael): <http://ga.openoffice.org>
- [9] OpenOffice.org Cymraeg: <http://cy.openoffice.org>
- [10] Khmer Software Initiative: <http://www.khmeros.info/vision.html>
- [11] OpenOffice.org 2.0 Office Suite Guide to New Features:
<http://marketing.openoffice.org/2.0/featureguide.html>
- [12] A szövegszerkesztő Writer is lehet, nem csak Word: itt a StarOffice 8:
<http://www.hsw.hu/oldal.php3?cikkid=983&count17=1>
- [13] StarOffice Technical FAQ:
<http://www.sun.com/software/star/staroffice/faqs/technical.jsp>
- [14] OpenDocument Format:
http://www.oasis-open.org/committees/tc_home.php?wg_abbrev=office
- [15] Nyílt forráskód: http://hu.wikipedia.org/wiki/nyilt_forraszkod
- [16] Cospa project: <http://www.cospa-project.org/>
- [17] Free/Libre/Open Source Software:
Worldwide impact study <http://www.flossworld.org/>
- [18] Nagy Bence (személyes közlés):
<http://groups.yahoo.com/group/magyarispell/message/1998>
- [19] ISO to review OpenDocument as a standard. ComputerWorld.
<http://www.computerworld.com/softwaretopics/software/story/0,10801,105314,00.html>

- [20] Information Technology Division. Massachusetts. <http://www.mass.gov/Aitd/>
- [21] Átállt a Fővárosi Bíróság. Hungarian Unix Portal.
<http://hup.hu/modules.php?name=News&file=article&sid=8209>
- [22] Tímár András (személyes közlés):
<http://groups.yahoo.com/group/magyarispell/message/1999>
- [23] Rekordmértű uniós büntetés a Microsoftnak. Index.
<http://index.hu/politika/kulfold/eu/ms0324/>
- [24] Halloween documents. Wikipedia.
http://en.wikipedia.org/wiki/Halloween_documents
- [25] Nem is olyan tiszta szoftver (parlamentari felszólalás)
http://www.ihm.gov.hu/szervezet/parlamentikapcs/hozzaszolasok/azonnali_050329.html
- [26] Megállapodást kötött az IHM és a Microsoft a Tisztaszoftver Program folytatásáról. IHM.
http://www.ihm.gov.hu/sajtoszoba/kozlemanyek/ihm_microsoft_megallapodas.html
- [27] : Hunspell helyesírás-ellenőrző: <http://hunspell.sourceforge.net>
- [28] Contributing to OpenOffice.org: <http://contributing.openoffice.org/>
- [29] Migrating to OpenOffice.org 90 per cent cheaper than to Microsoft Office 12
<http://computerworld.com.sg/ShowPage.aspx?pagetype=2&articleid=2742&pubid=3&issueid=66>
- [30] Japán: Linuxra fel!: <http://www.hsw.hu/hir.php3?id=29918&count28=1>
-